

Moena Türkiye Festivali 2017: Küçük Bir Seyahat Rehberi

Gonca GÜNVER DALKILIÇ¹, Zeynel DALKILIÇ²

¹ Prof. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi

² Doç. Dr., Adnan Menderes Üniversitesi

Özet

Moena İtalya'nın kuzeyinde Trentino bölgesinde yer alır. Her yıl düzenli olarak yapılan Türkiye Festivali'ne (Festa di Turchia) ev sahipliği yapar. 1683'teki II. Viyana Kuşatması sırasında yaralanan Balaban Hasan lakaplı yeniçeri Moena'ya sığınır. Sonrasında evlenir ve Moena'ya yerleşir. Moena halkı ile kurduğu dostluktan dolayı onun anısına Türkler ve Türkiye adına yaz aylarında bir hafta sonu festival düzenlenir.

Anahtar Sözcükler: Balaban Hasan, II. Viyana Kuşatması, İtalya, kültür festivali, Osmanlı İmparatorluğu, Türkiye

Abstract

Moena is located in Trentino region in the north of Italy. It is the home of the Türkiye Festival (Festa di Turchia) held regularly held every year. A janissary, nicknamed as Balaban Hasan, refuged in Moena after he was wounded during II. Vienna Siege. He got married and settled in Moena thereafter. Because of his friendship with inhabitants in Moena, a festival is held in a weekend in summer in his memory in the name of Turks and Turkey.

Keywords: Balaban Hasan, IInd Vienna Siege, Italy, cultural festival, Ottoman Emperor, Turkey

GİRİŞ

Moena macerası, 6 Temmuz 2016 tarihinde internette şehir hakkında rastladığımız bir haberle başlamıştır. İnternet'te İtalya'nın Avusturya sınırına yakın bir şehirde yıllardır Türkiye ile ilgili olarak kutlanan bir festivalden bahsedilmekteydi. Bu

şehirde bu kültürel faaliyet ile ilgili “Grop de Turchia” isimli bir sivil toplum kuruluşunun da bulunması ilgimizi bir kat daha artırdı (<http://www.gropdeturchia.com/>). Takibinde turizm şirketlerinin sitelerinde rastlanan 29 Haziran 2011 (<http://www.turizminsesi.com/haber/turk-gelenekleri-moenada-10690.htm>) ve 3 Kasım 2014 (<https://blog.prontotour.com/italyada-bir-turk-kasabasi-moena/>) tarihli tur haberleri ilgimizi pekiştirdi.

Yaptığımız araştırmalar sonucunda “İtalya'da Unutulmuş Türk Varlığı: Moena Türkleri” (Visintainer 2011), “İtalya'daki Türkolojik Bulgular: Moena'da Türk Kültürüne Dair İzler” (Seloğlu 2012), “Il Turco” (Taş 2014) ve “El Turco” (Yeniaras 2017) eserlerine rastladık. Bu yayınlarda tarihin insan ömrüne sığan bir bölümünde yaşamış bir Türk kahramandan bahsedilmektedir. Bazı sözlü İtalyan demeçlerinde “efsane”den ibaret diye bahsedilse de, Osmanlı İmparatorluğu'nun 1683 yılındaki II. Viyana Kuşatması sırasında yaşanan, tarihe kayıtlı gerçek bir olay olduğu yazılı kaynaklar ile sabittir. Moena aynı zamanda çevrede Rione Turchia (Türkiye İlçesi) olarak da üne sahiptir. Moena'da Türkiye Festivali'nin yapıldığı yer Türkiye Sokağı (Strada de Turchia, 16) olarak isimlendirilmiştir.

MOENA'YA ULAŞIM

Moena (46°23'K, 11°40'D) İtalya'nın kuzeyinde, ormanlarında doğal ladin (*Picea abies* L.) ağaçları bulunan UNESCO Kültür Mirası listesindeki Val di Fassa® vadisinde Dolomit Sıradağları'ndaki Manzori Dağı'nın (<http://blog.unitee.eu/archives/nordinary/the-village-of-moena-a-hint-of-turkey-in-italy>) eteğinde 1184 m yükseklikteki yaklaşık 2625 (2007 yılı) nüfuslu bir şehirdir. Şehir diyoruz ancak popülasyonuna göre köy ya da ilçe de denebilir. Yöre dışarıdan yerleşen halklara Ladinler de denmektedir.

Moena'ya erişmenin birkaç değişik güzergâhı vardır. Aşağıda bahsedilecek her bir seyahat İstanbul çıkışlıdır. Birinci seçenek, Avusturya'nın Innsbruck şehrinden ulaşım. Bu seyahat otobüs yoluyla bir aktarma ile 4 saat 30 dakika sürer ve yaklaşık 87.- €'dir. Eğer otomobil kiralanırsa 2 saattir. İkinci seçenek, İtalya'nın Milano şehrinden ulaşım. Bu seyahat trenden otobüse bir aktarma ile 5 saat sürer ve yaklaşık 245.- €'dir. Eğer otomobil kiralanırsa yaklaşık 3 saattir. 2017 yılında bizim de kullandığımız üçüncü

seçenek İtalya'nın Venedik şehrinden ulaşımır. Bu seyahat otobüs yoluyla aktarmasız 4 saat 45 dakika sürer ve yaklaşık 55.- ₺'dir. Eğer otomobil kiralanırsa yaklaşık 2 saattir.

VENEDİK YOLU İLE ULAŞIM

Seyahatimizin ilk durağı Venedik şehriydi. Şu meşhur denizci Venedikliler... Yolculuğumuza uçak ile 06:50'de İstanbul Atatürk Havalimanı'ndan hareket ederek başladık ve yaklaşık 2.5 saatlik uçuştan sonra 08:25'te Venedik Marco Polo Havalimanı'na vardık. İtalya'ya inince saati 1 saat geri almak gerekiyor. Marco Polo Havalimanı'ndan konaklayacağımız bir yıldızlı otelin bulunduğu Mestre semtine 8.00 €/kişi ödeyerek ulaştık. Birinci gün otelimize yerleştikten sonra ikinci gün Venedik'i ve Buraya yakın Murano, Burano ve Lido adalarını gezdik. Şehir içi ve adalara ulaşım dahil Venedik yöresi 1 günlük 20.00 €/kişi ya da 2 günlük 30.00 €/kişi ödenip 24 ya da 48 saatlik bilet alınarak daha ekonomik gezilebilir.

MOENA'YA OTOBÜS İLE ULAŞIM

Venedik'ten Moena'ya giderken, 19 Ağustos Cumartesi günü bölgeler arası sefer yapan bir otobüs firmasını kullandık. Sabah 07:45'te Mestre Tren İstasyonu yanındaki otobüs durağında hazır bulunduk. Yaklaşık 5 saat süren yolculukta otobüs güzergâhı sırası ile Venedik- Mestre- Mogliano Veneto- Preganziol- Treviso- Cornuda- Pederobba- Fener- Feltre-Fonzaso- Ponte Serra- Imer- Mezzano- Fiera di Primiero- Siror- San Martino di Castrozza- Passo Rolle- Paneveggio- Bellamonte- Predazzo- Forno ve Moena şeklinde idi. (<http://www.brusutti.com/shop/trasporto-pubblico/venezia-predazzo-moena-val-di-fassa-canazei/>). (Venedik-Moena arası otobüs ücreti tek yön 11.00 €/kişi)

MOENA'DA KONAKLAMA

Moena, yazın doğa yürüyüşleri için elverişli, kışın da kayak merkezi olması nedeni ile turistik bir yerleşimdir. Bu nedenle konaklama bize göre oldukça pahalıdır. Örneğin şehir merkezine 3 km uzaklıktaki kahvaltı dahil 3 yıldızlı bir otelin (<https://www.booking.com/>) 1 gece 2 kişilik oda fiyatı 100.00 €'dan aşağı değildir. İnternet sitesindeki fotoğrafların otelleri en güzel şekliyle sergilediğini, otele ulaştığımızda hayal kırıklığına uğramamanız için akıldan tutmakta yarar vardır! İş bununla da bitmiyor. Ayrıca bizde olmayan "şehir vergisi" diye bir uygulama da söz konusudur ki bu kişi başı gecelik 1.00 €'dur. Bazı otellerin tuvaleti-banyosu odanın içerisinde değil, koridorda ortaktır. Genellikle oda fiyatına kahvaltı dahil değildir. Konaklama yeri

araştırılırken istenmeyen olumsuz durumla karşılaşmamak için yukarıdaki konulara dikkat edilmesi tavsiye edilir.

MOENA TÜRKİYE FESTİVALİ

Moena Türkiye Festivali, her yıl yazın temmuz ya da ağustos ayının bir hafta sonunda Türkiye Sokağı (Strada de Turchia, 16 38035-Moena)'nda kutlanmaktadır. Festivale katılım ücretsizdir! Bu sokakta 1922 yılında yaptırıldığından bahsedilen, üzerinde ay-yıldız bulunan bir yeniçeri büstü ve çeşmesi bulunmaktadır. Festivalde Türkiye Sokağı'ndaki evlerin pencere ve balkonlarına Türk Bayrağı asılmaktadır. Bu yıl 18-20 Ağustos 2017 tarihlerinde (<http://www.fassa.com/IT/Eventi-in-Val-di-Fassa--Moena--Festa-di-Turchia/>) Türkiye, Almanya, Avusturya, Hollanda ve İsviçre gibi değişik ülkelerden vatandaşlarımızın katılımıyla gerçekleşmiştir. 2017 yılı Moena Türkiye Festivali programında (<http://www.fassa.com/docs/download.asp?id=2381>) ağırlıklı olarak yiyecek-içecek, el sanatları stantları ile birlikte müzik dinletileri de yer almıştır. İstanbul Sancaktepe Belediyesi Mehteran ve Folklor ekiplerinin gösterisi festivale damgasını vurmuştur (<http://www.sancaktepe.istanbul/tr/guncel-haberler/sancaktepe-belediyesi-mehteran-takimi-turk-festivali%E2%80%99ne-renk-katti>). Festivalin cumartesi günü etkinlikleri öğleden sonra Mehteran ekibinin belediye binasının karşısındaki şehir meydanında marşlar çalması ile başladı. Ardından Mehteran ve o anda bulunanlar ile birlikte Strada de Turchia'da kortej yürüyüşü gerçekleştirildi. Balaban Hasan heykeli ve çeşmesi önünde hep birlikte söylediğimiz İstiklâl Marşı sırasında çok duygulu ve gururlu anlar yaşadık. Yürüyüş tekrar şehir meydanına ulaşılarak tamamlandı. Burada Mehteran bir kaside okuyarak Atalar'ımızı saygı ile andı. Ardından hatıra fotoğrafı çektirildi. Festivale Avrupalı Türk Demokratlar Birliği (UETD) İtalya Şubesi de destek vermiştir. Türkiye'nin Milano Başkonsolosluğu himayesinde gerçekleştirilen geçit törenine Milano Konsolosu Hami AKSOY, UETD Merkez Karar Yönetim Kurulu Üyesi Aydın Enes SEYDANLIOĞLU, UETD İtalya Şubesi Başkanı Derviş BOZYEL ve Moena Belediyesi Kültür İşleri Sorumlusu Ilaria PETRONE de katılmıştır(<https://www.youtube.com/watch?v=ibXsH9BQFks>, <http://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/italyada-3-asirlik-turk-festivali,fcPv2yMUZUOr2J13-45h7A/OIPJgkMvq0in0GBK9ZZrUw>). Festivalin pazar günü şehir meydanında folklor ekibi Efe (Zeybek) havalardan çok güzel seçkiler ile gösteri sundular. Ardından hatıra fotoğrafı çektirildi.

Moena halkından yabancı dil bilenlerin sayısı çok azdır. Bize Grop de Turchia'dan Bayan Cristina DONEI ve arkadaşları yardımcı oldular. Şehrin sakinlerinin, günümüzde gerçekleştirilen bu festivali, beldelerinin hali hazırda bilinen tanıtımından daha çok, hafta sonu satış yapılacak yerel bir pazar şeklinde gördükleri kanaatindeyiz. Stantta oyuncaklarının satışını yapan çocukların Türkiye'den geldiğimizi duyunca "Turchia Turchia (Türkiye)" diye sevinç çığlıkları atmaları görülmeye değerdi.

Türkiye'ye dönüş yolculuğumuz için 21 Ağustos Pazartesi öğleden sonra 14:50'de otobüse bindik. Yaklaşık 4 saat 45 dakikalık seyahatten sonra konaklayacağımız Mestre'ye ulaştık. Ertesi sabah Mestre'den Marco Polo Havalimanı'na geldik. Uçak ile 09:25'te Venedik Marco Polo Havalimanı'dan hareket ederek yaklaşık 2.5 saatlik yolculuktan sonra 12:50'de İstanbul Atatürk Havalimanı'na ulaştık. Türkiye'ye inince saatimizi 1 saat ileri aldık.

SONUÇ VE TARTIŞMA

İlk kez aceleyle ve hazırlıksız olarak katıldığımız 2017 Moena Türkiye Festivali'nden çok memnun ve güzel anılarla döndük. Duyularımızın zirveye ulaştığı bir gezi oldu diyebiliriz. Türkiye ile İtalya arasındaki dostluk, İstanbul'daki Özel İtalyan Lisesi ile de süregitmektedir. Bilebildiğimiz kadarıyla bu liseden Nilüfer (sanatçı), Mehmet GÜNSÜR (sanatçı), Üstün AKMEN (yazar-tiyatro eleştirmeni, İtalyan Liseliler Derneği Kurucu Üyesi) ve Ali ONARAN (İtalyan Liseliler Derneği Başkanı) mezun olmuşlardır. Her yıl düzenli olarak bir hafta sonu düzenlenen Moena Türkiye Festivali de bu dostluğun sürdürülmesine imkân verebilecektir. Ancak festival programının bir hafta kalana kadar açıklanmaması erken rezervasyon imkânını riske atmaktadır. Bir diğer konu da festivale grup halinde katılmaktır. Bu durumda seyahat ve konaklamalarda grup indiriminden yararlanmak mümkün olabilecektir. Ancak İtalya içinde grup halindeki gezilerde "yerel tur rehberi" alınması gibi yine değişik bir uygulama söz konusu olabilir. Bu konuda Türkiye'deki ticari bir tur şirketinden görüş alınması gerekli görünmektedir. Moena'nın henüz Türkiye'den herhangi bir "kardeş şehri" yoktur. Bu konuda başta ilgili bakanlıklar olmak üzere belediyeler, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, vb. çaba gösterebilirler.

KAYNAKÇA

<http://blog.unitee.eu/archives/nordinary/the-village-of-moena-a-hint-of-turkey-in-italy>

<http://www.brusutti.com/shop/trasporto-pubblico/venezia-predazzo-moena-val-di-fassa-canazei/>

<http://www.fassa.com/docs/download.asp?id=2381>

<http://www.fassa.com/IT/Eventi-in-Val-di-Fassa--Moena--Festa-di-Turchia/>

<http://www.gropdeturchia.com/>

<http://www.hoteldeltrentino.it/hotel-millennium-vigo-di-fassa-tn/>

<http://www.hotelgiovannina.com/>

<http://www.ntv.com.tr/galeri/dunya/italyada-3-asirlik-turk-festivali,fcPv2yMUZUOr2J13-45h7A/OIPJgkMvq0in0GBK9ZZrUw>

<http://www.sancaktepe.istanbul/tr/guncel-haberler/sancaktepe-belediyesi-mehteran-takimi-turk-festivali%E2%80%99ne-renk-katti>

<http://www.turizminsesi.com/haber/turk-gelenekleri-moenada-10690.htm>

<https://blog.prontotour.com/italyada-bir-turk-kasabasi-moena/>

<https://www.booking.com/>

<https://www.youtube.com/watch?v=ibXsH9BQFks>

Seloğlu, A. (2012). İtalya'daki Türkolojik Bulgular: Moena'da Türk Kültürüne Dair İzler. *Gazi Üniversitesi Türkçe Araştırmaları Akademik Öğrenci Dergisi*, 2(2):82-87.

Taş, E. (2014). *Il Turco: İtalya'da Bir Yeniçeri*. <http://www.tariheyolculuk.org>

Visintainer, E. (2011). *İtalya'da Unutulmuş Türk Varlığı: Moena Türkleri*, Orsam Avrasya Stratejileri, Rapor No:14, Ekim 2011, Orta Doğu Stratejik Araştırmalar Merkezi, Ankara.

Yeniaras, O. (2017). *El Turco: II. Viyana Kuşatmasının Bilinmeyen Yönleri*. Panama Yayıncılık. Ankara, 463 S.

Yararlanılabilecek Internet Siteleri

<http://goo.gl/2Sfrav>

<http://www.sabah.com.tr/dunya/2017/08/21/italyada-turk-festivali>

<http://www.tariheyolculuk.org/2013/01/il-turco-italyada-bir-yeniceri.html>

<https://www.youtube.com/watch?v=5TBeFj-jJA8>

<https://www.youtube.com/watch?v=9Jafpf8brck>

<https://www.youtube.com/watch?v=amLdlVIHzt0>

https://www.youtube.com/watch?v=j_8CsQ1TyIY

<https://www.youtube.com/watch?v=jRKCReQW9fY>

https://www.youtube.com/watch?v=KYq_GTJGqeM

<https://www.youtube.com/watch?v=IKHTzPWaOts>

<https://www.youtube.com/watch?v=MKWl3PX8GLg>

https://www.youtube.com/watch?v=N8gNMS_vWf0

<https://www.youtube.com/watch?v=nQZD790Oh-k>

<https://www.youtube.com/watch?v=oShACKGgHqo>

<https://www.youtube.com/watch?v=s3znLlksrM>

<https://www.youtube.com/watch?v=uXnCMVKVjOI>

<https://www.youtube.com/watch?v=wUPmgtLngR4>

<https://www.youtube.com/watch?v=wUPmgtLngR4>

